

ЖЫВЁЛАГАДОУЛЯ І ВЕТЭРЫНАРЫЯ

УДК 636.082.25

Ю. В. ТРАЦІНСКІ

ПАРАЎНАЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ЧОРНА-ПЯРЭСТАЙ ЖЫВЁЛЫ РОЗНАГА ПАХОДЖАННЯ

Паскораныя тэмпры далейшага павышэння прадукцыінасці малочнай жывёлы шмат у чым залежаць ад паляпшэння яе генатыпу. Айчынны вопыт сведчыць, што рэалізацыя генетычнага патэнцыялу прадукцыінасці шляхам традыцыйнага развядзення на базе ўласных племянных рэсурсаў складае не больш за 1% у год. Пры такіх тэмпах удасканалення жывёлы для павышэння надою парод, напрыклад, на 1000 кг патрабуеца не менш за 20 гадоў, для паляпшэння якасці вымя і прыдатнасці кароў да машыннага даення — яшчэ больш [1, 2].

Міжпароднае скрыжаванне з прыцягненнем лепшых спецыялізаваных парод свету дазваляе паскорыць рост прадукцыінасці кароў у 2—3 разы [2, 3]. Шырокое распаўсядженне атрымала выкарыстанне галштынскай жывёлы. Жывёла ёўрапейскай селекцыі, якая завозіцца ў рэспубліку, у значнай ступені адрозніваецца ад галштынаў тыпам складу цела і характеристам прадукцыінасці. Аднак эфектыўнасць іх выкарыстання ў селекцыйным працэсе вывучана недастаткова. У сувязі з гэтым праводзіліся даследаванні па параўнальным вывучэнні функцыянальных уласцівасцей вымя, малочнай прадукцыінасці, узнаўленчых якасцей, жывой масы кароў чорна-пярэстай пароды рознага паходжання ў племзаводзе «Луч» Брэсцкай вобласці.

Адбор кароў у групы ў залежнасці ад іх паходжання праводзіўся па даных формы 2 Мол. Па ўзросту кароў падзялялі на кароў першым целем і жывёлін трэцяга ацёлу і старэй. Выбаркі фарміравалі з улікам узросту першага ацёлу (у межах 24—36 мес), працягласці лактацыі (не менш за 240 дзён), класа не ніжэй за элиту. Прадугледжаныя задачамі даследаванняў паказчыкі вывучаюцца па даных племяннога ўліку за 1988—1990 гг. па жывёлінах чыстапароднай чорна-пярэстай пароды; 1/4-, 1/2- і 3/4-кроўных па галштынскай пародзе; імпартаваных з ФРГ, былой ГДР і атрыманых ад іх нашчадкаў.

Апрацоўка матэрыялаў праводзілася паводле П. Ф. Ракіцкага («Біялагічная статыстыка», 1967).

Па выніках даследаванняў па першай і трэцяй лактацыях вызначылася па сем груп кароў (табл. 1—4): 1) чорна-пярэстая чыстапародная, 2) нямецкая чорна-пярэстая чыстапародная селекцыі ФРГ, 3) нямецкая чорна-пярэстая чыстапародная селекцыі былой ГДР, 4) нямецкая чорна-пярэстая (былая ГДР) другой экалагічнай генерацыі (ЭКГ), 5) 1/4-кроўная па галштынах, 6) 1/2-кроўная па галштынах, 7) 3/4-кроўная па галштынах.

Характарызуючы малочную прадукцыінасць кароў розных генатыпуў па першай лактацыі (табл. 1), адзначым, што найбольшы сярэдні надой па групе мелі жывёліна чыстапароднай нямецкай чорна-пярэстай пароды (ФРГ) — 5504 кг малака пры найбольшай тлуштасці $4,29 \pm 0,032\%$. Розніца з іншымі групамі ў вышэйшай ступені верагодная

Таблица 1. Характеристика малочайной продукциейнасы жывёлін па першай лактациі

Парода (генетып) жывёлін	Колькасць галоў, <i>n</i>	Сярэдні надой па групе (<i>M</i>), кг	$\pm m$	Сярэдні % тлушчу па групе (<i>M</i>)	$\pm m$
1. Чорна-пярэстая чыстапародная	106	4614	123,94	3,88	0,020
2. Німецкая чорна-пярэстая чыстапародная (ФРГ)	115	5504	131,20	4,29	0,032
3. Німецкая чорна-пярэстая чыстапародная (былая ГДР)	13	5148	214,34	4,03	0,105
4. Німецкая чорна-пярэстая (былая ГДР) другой экалагічнай генерацыі	44	4725	90,24	3,95	0,029
5. 1/4-кроўныя па галштынах	56	4634	89,77	3,84	0,031
6. 1/2-кроўныя па галштынах	85	4784	83,39	3,89	0,023
7. 3/4-кроўныя па галштынах	46	4859	120,53	3,89	0,028

Таблица 2. Характеристика малочайной продукциейнасы жывёлін па трэцяй лактациі і старэй

Парода (генетып) жывёлін	Колькасць галоў, <i>n</i>	Сярэдні надой па групе (<i>M</i>), кг	$\pm m$	Сярэдні % тлушчу па групе (<i>M</i>)	$\pm m$
1	130	5652	96,52	3,95	0,016
2	41	5728	138,24	4,20	0,037
3	73	5652	132,55	4,17	0,052
4	7	5155	261,07	3,91	0,035
5	84	5854	114,29	3,96	0,026
6	69	5590	141,12	3,93	0,023
7	14	5945	287,57	4,03	0,058

($P>0,999$), выключаючы групу чорна-пярэстых чыстапародных жывёлін селекцыі былой ГДР,— відаць, з прычыны іх малалікасці і параўнальна высокай продукциейнасы: 5148 кг малака і 4,03% тлушасці. Жывёліны астатніх груп мелі параўнальна адноўльковую продукциейнасьць (рознасць паказчыкаў паміж групамі неверагодная, $P<0,95$).

Па трэцяй лактациі і старэй (табл. 2) найбольшую малочную продукциейнасьць мелі жывёліны, 3/4-кроўныя па галштынах,— 5945 кг малака, аднак розніца з іншымі групамі неверагодная ($P<0,95$). Самую нізкую продукциейнасьць мелі жывёліны німецкай чорна-пярэстай пароды (былая ГДР) другой экалагічнай генерацыі — $5155\pm261,07$ кг малака і $3,91\pm0,035\%$ тлушчу.

Па жывой масе (табл. 3) 3/4-кроўныя па галштынах жывёліны па першай лактациі верагодна пераўзыходзяць усе групы ад $7\pm3,38$ да $14\pm3,47$ кг, за выключэннем чыстапародных (былая ГДР) і другой экалагічнай генерацыі. Чыстапародныя жывёліны селекцыі былой ГДР пры жывой масе 496 кг неверагодна пераўзыходзяць жывёлін іншых груп ($P<0,95$).

Па трэцяй лактациі і старэй найбольшую жывую масу маюць чыстапародныя жывёліны селекцыі былой ГДР ($600\pm5,13$ кг), якія верагодна пераўзыходзяць астатнія групы — ад $15\pm6,42$ кг (1/2-кроўныя па галштынах) да $25\pm5,86$ кг (чорна-пярэстая чыстапародная), за выключэннем 3/4-кроўных па галштынах. Меншую жывую масу маюць жывёліны другой экалагічнай генерацыі ($542\pm9,57$ кг).

Аналіз узнаўленчых якасцей жывёлін па першай лактацыі (табл. 4) паказаў, што найбольшую працягласць сервіс-перыяду ($131 \pm 5,98$ дзён) і міжацельнага перыяду ($414 \pm 7,13$ дзён) мелі чистапародныя жывёліны селекцыі ФРГ. Паказчыкі па астатніх групах знаходзіліся ў межах ад $104 \pm 6,76$ да $111 \pm 6,19$ дзён сервіс-перыяду і ад $380 \pm 6,24$ да $393 \pm 13,4$ дзён міжацельнага перыяду (розніца паказчыкаў паміж групамі неверагодная, $P < 0,95$).

Па трэцій лактацыі і старэй найменшую працягласць сервіс-перы-

Т а б л і ц а 3. Характарыстыка жывёлін па жывой масе

Парода (генатып) жывёлін)	Першая лактацыя			Трэцяя лактацыя і старэй		
	колькасць галоў, н.	сярэдняя жы- вая маса па групах, кг	$\pm m$	колькасць галоў, н.	сярэдняя жы- вая маса па групах, кг	$\pm m$
1	106	483	2,01	130	575	2,84
2	115	490	2,00	41	582	4,31
3	13	496	510	73	600	5,13
4	44	494	2,77	7	542	9,57
5	56	484	3,02	84	570	2,84
6	85	490	1,84	69	585	3,86
7	46	497	2,83	14	585	9,05

Т а б л і ц а 4. Характарыстыка ўзнаўляльных якасцей жывёлін

Парода (генатып) жывёлін)	Колькасць галоў, н.	Працягласць			
		сервіс-перыяд, дзён	$\pm m$	міжацельнага перыяду, дзён	$\pm m$
Першая лактацыя					
1	106	111	6,19	380	6,24
2	115	131	5,98	414	7,13
3	13	107	13,12	388	12,79
4	44	104	6,76	382	7,04
5	56	105	7,87	382	6,89
6	85	110	6,96	385	6,95
7	46	108	12,75	393	13,40
Трэцяя лактацыя					
1	130	98	4,41	376	4,45
2	41	105	8,88	381	9,05
3	73	108	5,97	390	6,36
4	7	87	8,56	369	8,39
5	84	98	5,18	375	4,91
6	69	136	6,55	379	6,74
7	14	98	11,64	382	12,89

яду мелі жывёліны другой экалагічнай генерацыі (былая ГДР) — $87 \pm 8,56$ дзён, што верагодна ў адносінах да чистапародных жывёлін селекцыі былой ГДР ($108 \pm 5,97$ дзён) і 1/2-кроўных па галштынах ($P > 0,95$ і $P > 0,999$ адпаведна) (табл. 4). Найбольшую працягласць сервіс-перыяду мелі 1/2-кроўныя па галштынах пароды — $136 \pm 6,55$ дзён, што верагодна пераўзыходзіць іншыя групы ($P > 0,99$). Па працягласці міжацельнага перыяду верагоднай розніцы паміж групамі не выяўлена.

Вывады

- Высокі генетычны патэнцыял чистапародных жывёлін селекцыі ФРГ і былой ГДР праяўляецца ва ўмовах гаспадарарак з высокім узроўнем прадукцыйнасці. Астатнія паказчыкі знаходзяцца на сярэднім узроўне.

ні, за выключэннем паказчыкаў узнаўлення па першай лактацыі ў жывёлін селекцыі ФРГ, якія з узростам усерадняюцца.

2. 3/4-кроўныя па галштынах каровы па трэцяй лактацыі і старэй маюць найбольшую малочную прадукцыйнасць пры высокай колькасці тлушчу ў малацэ і сярэднім уздоўні іншых паказчыкаў.

3. З усіх астатніх груп жывёлін найменшымі паказчыкамі прадукцыйнасці і жывой масы харектарызуюцца каровы другой экалагічнай генерацыі (былая ГДР) па трэцяй лактацыі і старэй, але яны маюць ўзнаўленчыя якасці.

Літаратура

1. Басовский Н. З., Власов В. И., Рудин И. А. // Вестник сельскохозяйственной науки. 1990. № 7. С. 109—114.
2. Иванова Н. И. Достижения в разведении молочного скота: Обзор. инф. М., 1988.
3. Прохоренко П. Н. // Популяционно-генетические основы селекции молочного скота. Л., 1984. С. 49—54.

Брэсцкая дзяржаўная абласная сельскагаспадарчая
доследная станцыя

Паступіў у рэдакцыю
22.01.92